

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

Východiská stratégie – aktuálny skutkový stav organizácie k 31.12.2022

Denník inovácií v Knižnici pre mládež mesta Košice je niečo, čo sme dokázali.

Knižnica pre mládež mesta Košice v septembri 2022 sa stala Knižnicou roka 2021 na Slovensku.

Knižnica získala Cenu ministerky kultúry SR za prínos v oblasti podpory detského čítania, inovovania knižničných priestorov a publikovania.

Naša knihovnícka práca a naše výsledky sú viazané na priamy kontakt s verejnosťou, na čitateľov. Knižnica pre mládež mesta Košice (ďalej KMK) poskytuje rozmanité knižnično-informačné služby, ktorých kľúčovými úlohami sú: vytvárať a upevňovať čitateľské návyky detí už od skorého veku, podporovať sebazvedľovanie, podnecovať predstavivosť a tvorivosť u detí a mládeže a samozrejme poskytovať množstvo príležitostí pre tvorivý rozvoj čitateľov. Postupne sa štatistické ukazovatele lepšia, ale ešte nedosahujú tie, s ktorými by sme radi sa prezentovali.

V roku 2022 (k 31.12.2022) – získané granty a dotácie – spolu: 43.550,- € + 165.688,69 € (IROP MK SR). SPOLU: 209.038,69 €.

Štatistické ukazovatele k 31.12.2022:

- Počet čitateľov spolu: **15 117**
- Čitatelia do 15 rokov: 12 596
- Počet návštevníkov služieb: 141 760
- Počet výpožičiek celkom: 229 853
- Podujatia: 2 409
- Počet návštevníkov podujatí: 49 654
- Počet návštevníkov knižnice spolu (služby + podujatia): 191 414

Knižnica dosiahla rekordné číslo v počte čitateľov. Predbehla aj predkovidové obdobie. A je to jedinečný ukazovateľ, ktorý táto knižnica nikdy nedosiahla. Naposledy v r. 2009 bol počet registrovaných čitateľov 14.031.

Hľadať východiská je potrebné v stanovovaní nových úloh prepojených s dobrovoľníctvom, nových projektov zameraných na ďalšie formy knižnično-informačných služieb, na zmodernizovanie a úplné obnovovanie infraštruktúry interiérového vybavenia knižníc, začlenenie environmentálnej politiky do vnútropodnikového prostredia a pod. Uzatvorili sme zmluvy o dobrovoľníctve s ambasádorkami knižnice, ktorí vypomáhajú počas víkendov v LitParku.

Ambasádorky knižnice – pripravili workshop Bezpečnosť na internete a sociálnych sieťach; príspevok do Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc; rozhovor pre reláciu Knihomil – TV TelKE; dobrovoľnícka činnosť v pobočke LitPark; písanie recenzií do e-časopisu Svet z kníh; workshop Kritické myslenie; SWAP kníh; cyklus kurzov Kreatívny REfresh; podcasty Book Talks.

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

Identifikácia a analýza rizík a potrieb podniku - SWOT analýza

Silné stránky (Strengths)

- Moderné priestory pobočky LitPark v Kulturparku a priestory pobočky Nezábudka určené prevažne pre znevýhodnené skupiny čitateľov a pribudla aj pobočka Merkúr
- Prevádzkový čas: pobočka LitPark otvorená 7 dní v týždni – víkend určený prevažne pre rodičov s deťmi
- Jedinečné a originálne aktivity a podujatia
- Výborná spolupráca s pedagógmi v materských a základných školách, s osobnosťami kultúrneho a literárneho sveta, s inštitúciami rôzneho zamerania v SR a zahraničí
- Pravidelná propagácia v médiách
- Služby a aktivity
- Kvalitný knižný fond – neustále obnovovaný a dopĺňaný
- Presah aktivít mimo pobočiek knižnice
- Získavanie mimorozpočtových zdrojov
- Dobré meno v knihovníckom svete a vysoký potenciál pre tvorbu partnerstiev
- Prezentovanie knižničných aktivít navonok – semináre, konferencie, uverejňovanie príspevkov v printových a elektronických knižničných médiách (BSAK, ItLib)
- Prezentácia zamestnancov na webinároch celoslovenských
- Zasielanie nových knižných titulov mailom – newsletter, podcasty, časopis Svet (z) kníh
- Pravidelné zásobovanie knihobúdok – ZOO, Ťahanovce, herne v nemocnici detskej; participácia na projekte Knihobúdky s Class Slovakia
- Podpora zo strany vydavateľstiev – knižné dary do súťaží a projekty

Slabé stránky (Weaknesses)

- Zastarané a nemoderné zariadenie na školských pobočkách: nábytok, regály a iné
- Skladové priestory nevyhovujúce – na Humenskej – nutná výmena okien a mreží, nutné maľovanie a omietky a zníženie stropu – pozitívum: schválené kapitálový transfer na r. 2022 – na projektovú dokumentáciu rekonštrukcie budovy na Humenskej 9
- Veľkosťou nepostačujúci priestor mimoškolskej pobočky na Mieri
- Nedostatočná vizuálna identita – absencia propagačných materiálov – plní sa podľa financií
- RFID kódy – hlavne pre pobočku LitPark – pre bezpečnosť knižného fondu

Príležitosti (Opportunities)

- Zavádzanie nových, zaujímavých a inovatívnych foriem podpory čitateľskej gramotnosti v spolupráci s pedagógmi
- Svojimi aktivitami a podujatiami podporovať rozvoj kritického myslenia, schopnosť pracovať s množstvom informácií
- Spolupracovať s inými inštitúciami v rámci mesta a aj mimo hraníc SR
- Podporné programy a grantové ponuky – rozšíriť aj do iných nadácií a Erasmus +
- Nadalej spolupracovať s inými slovenskými a zahraničnými inštitúciami cez implementovanie nových metód a foriem spolupráce
- Zavádzať nové technológie oslovujúce mladú generáciu – youtube – vlogy o činnosti knižnice, blogy čitateľov o knihách, ... zaviedli sme ku koncu roka Podcast Book Talks
- Vzdelávanie zamestnancov – odborne, IKT, duševné zdravie...
- Ponúknuť praxe pre školy – na prácu s deťmi – učiteľstvo 1. stupňa
- Inšpirovať sa aktivitami a priestormi knižníc celého sveta
- Príprava propagačného materiálu o všetkých knižniciach na území Košíc

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

- Darovanie čitateľského preukazu do knižnice – preukaz novorodenca; mestská karta aj ako čitateľský preukaz = zdarma zápisné do knižnice pre deti do 15 rokov
- Marketingové videá – prilákajú do knižnice + vlogy a blogy
- Nová vizuálna identita
- Skvalitnenie priestorov – vytvorenie co-workingových priestorov pre deti a mládež

Hrozby (Threats)

- Nízke platy pre absolventov VŠ
- Nedostatok financií na obnovu interiérov knižníc
- Nepriaznivé zmeny v demografickom vývoji – na počet čitateľov
- Narastajúci tlak konkurenčného prostredia (materské centrá a pod.)
- Externé faktory ekonomického charakteru: zmena cien nájomného, energií, nepridelenie grantov a pod.

Vízia

Marketingové úsilie v roku 2022 sa sústreďovalo na online prostredie, konkrétne na webové stránky, sociálne médiá a rôzne iné formy marketingovej komunikácie. Digitálny marketing skrýva v sebe veľký inovačný potenciál, a to vďaka efektívnej a rýchlej forme komunikácie s používateľom knižnice. Nie je možné, aby knižnica prehliadala nové marketingové trendy prostredníctvom informačných a komunikačných technológií, ktoré sú prepojené s online prostredím. Musíme sa naučiť pracovať s prognózami vývoja odboru knihovníctva a sledovať trendy nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Stratégiu knižnice nepostavíme bez pochopenia budúcnosti a bez umenia rýchle reagovať na zmeny, ktoré nám budúcnosť prináša.

Kvalitnejšie služby, lepší servis, starostlivosť o používateľov knižnice, nové nápady, ponúka stále niečo nového, kreativita a flexibilita sú základom úspechu knižnice. Knižničný marketing je efektívny vzťah medzi knižnicou, jej používateľmi a verejnosťou a na to nemôžeme zabúdať. Možnosť reštartu a redizajnu knižnice je samozrejme potrebná.

Atribútom knižnično-informačných služieb musí byť pridaná hodnota v podobe kvality a dostupnosti. Je orientačným bodom na získavanie relevantných informácií. Zastrešovaním zdrojov a inovovaných služieb bude KMK vnímaná ako dôležitá verejná služba používateľmi KMK a na druhej strane zriaďovateľom. Personál musí reagovať flexibilne na potreby čitateľov a dopĺňať si v dostatočnej a požadovanej miere vedomosti a zručnosti a vybavenie knižnice.

Strategické oblasti a ciele k 31.12.2022

Pre naplnenie strategickej vízie rozvoja KMK sú prioritné tieto strategické oblasti a ciele:

1. Riadenie a rozvoj ľudských zdrojov a marketingová komunikácia

Cieľ: *Personál* je najdôležitejším prvkom. Je nevyhnutné udržiavať dobre vyškolený a motivovaný personál. Odborné a iné *vzdelávanie* je nevyhnutné pre poskytovanie primeraných a kvalitných služieb. Okrem interných školení je potrebné sa zúčastňovať na kurzoch a konferenciách na zvyšovanie pracovnej spôsobilosti. Zamestnanci KMK musia disponovať širokou škálou zručností a vlastností, ku ktorým patrí schopnosť komunikovať s ľuďmi, sociálne cítenie, schopnosť porozumieť potrebám používateľov, schopnosť pracovať v tíme, znalosť knižničného fondu, znalosť informačných technológií a mnoho ďalších.

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

Marketingová komunikácia má dôležitú úlohu. Najväčšie **sociálne siete** dneška sú FB, IG a Youtube, kde každá má svoje špecifiká a svoju funkciu. Využiť funkcionality sietí.

Opatrenia: Podporovať systém celoživotného vzdelávania knihovníkov. Vzdelávať zamestnancov v oblasti informačnej a digitálnej gramotnosti. Vytvárať priestor na **rozširovanie partnerstiev** medzi knižnicami, školami, OZ a zariadeniami ako súčasť celoživotného vzdelávania a vzájomne si podporovať aktivity. Vytvoriť podmienky na zapájanie **dobrovoľníkov** do činnosti knižnice.

Sociálne siete sú skupinou internetových služieb, umožňujúce prepojenie ľudí, firiem a spoločných aktivít. Použitie profilu KMK na sociálnych sieťach ako jeden z PR kanálov môžeme chápať ako formu pozitívneho brandingu a spôsob propagácie. Vyriešená aspoň dočasne **absencia printových propagačných materiálov** – rozdávané na akciách knižnice, pri vítaní bábätiok, na festivaloch a pod.

Osobné ciele pre r. 2022 v strategickej oblasti č. 1:

- členka Poradnej skupiny pre metodiku založenej pri Knižničnom inštitúte Slovenskej národnej knižnice – splnené
- členka pracovnej skupiny MK SR – tvorba: Národného programu na podporu čítania detí a mládeže – splnené
- aktívna účasť na navrhovaní a vytváraní koncepcie pre celoživotné vzdelávanie knihovníkov v SR - splnené
- aktívna účasť pri aktualizácii Metodického pokynu MK SR k určeniu štandardov pre verejné knižnice SR - splnené
- citylighty, príspevky v periodikách slovenských a výstupy v TV a rádiu – na zviditeľnenie funkcionality knižnice – splnené
- zviditeľnenie mesta Košice cez aktivity knižnice – splnené
- webová stránka a ročné obdobia – farebné ladenie v tónoch ročného obdobia – vizuálna a grafická zmena. Paletu farieb si stanovujeme charakteristicky podľa ročného obdobia – splnené
- newsletter – 2x mesačne rozposielaný po vyplnení prihlasovacieho formulára - splnené
- časopis – Svet (z) kníh – vlastný knižničný časopis; grafické a obsahové zameranie láka k čítaniu; redakčnú radu tvoria zamestnanci knižnice; časopis má 14 rubrík, napr.: Naša-vaša knižnica, Reportáž a Fotoreportáž, Listovanie, Diagnóza čitateľ a ďalšie – splnené; v r. 2022 4 tlačené verzie časopisu.
- online dotazník – Hodnota Knižnice pre mládež mesta Košice pre čitateľov – v spolupráci s doc. Ing. Miriam Šebovou, PhD. - TUKE – príprava analýzy v procese
- členka správnej rady Slovenskej asociácie knižníc SR – zvolená na VZ SAK v 6/2022
- predseda sekcie verejných knižníc SR pri Slovenskej asociácii knižníc
- členka redakčnej rady Bulletinu Slovenskej asociácie knižníc

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

2. Budovanie, rozvoj a ochrana knižničného fondu, technologické a priestorové vybavenie

Cieľ: Budovať, systematicky zabezpečiť a sprístupňovať *knižničný fond* pre potreby vzdelávania, na podporu osobného rozvoja a trávenia voľného času. Kvalitne a kvantitatívne prehodnocovať každé zakúpenie vybraného titulu. *Interiérové vybavenie* a celková vizualizácia je prvotný dojem čitateľa.

Opatrenia: Štandardizácia spracovania dokumentov v RDA pravidlách a presadzovať nástroje kooperatívnej katalogizácie a budovania autorít a súborných katalógov. Konceptné budovanie fondu zamerať na špecializáciu knižnice, t. j. na detskú a mládežnícku literatúru, cudzojazyčnú a odbornú literatúru. Zapájať sa naďalej do *grantovej schémy* na obnovenie knižničného fondu z prostriedkov Fondu na podporu umenia, kde je potrebné vyzdvihovať propagovanie kvalitných kníh a ako dôležitý ukazovateľ uvádzať veľký počet čitateľov KMK. Zároveň žiadať mestské časti, v ktorých sú umiestnené pobočky knižnice o finančný príspevok na kúpu knižničného fondu.

Osobné ciele pre r. 2022 v strategickej oblasti č. 2:

- oslovenie vydavateľstiev na poskytnutie knižných darov – na potreby ocenení čitateľov pri súťažiach a darov do knižného fondu - splnené
- spolupráca s vydavateľstvom Martinus na ďalšom ročníku nášho katalógu Najlepšie detské knihy roka 2022 – v r. 2022 – náklad 500.000 ks – financované Martinusom - splnené
- zavedenie wifi pre čitateľov na mimoškolských pobočkách knižnice – splnené
- v januári 2022 otvorenie zmodernizovaných pobočiek na ZŠ Janigovej a ZŠ Krosnianskej 4
- v decembri 2022 – otvorenie oddychovej zóny na pobočke ZŠ Jenisejská

3. Rozvoj, optimalizácia a rozširovanie knižnično-informačných služieb a podpora informačnej a čitateľskej gramotnosti

Cieľ: *Hybridné služby a komfort* používateľov musia zohľadňovať nové trendy. Poslaním knižnice je myslieť v službách na všetky vekové kategórie, nevynímajúc mládež. V neposlednom rade máme špecifickú skupinu používateľov – ŤZP a sociálne handicapovaných. *Implementácia a podpora virtuálnej komunikácie* s používateľmi. **Opatrenia:** Rozvoj online služieb – stále je tu priestor na rozšírenie, ako napr. zavedenie platby kartou, prevodom na účet, príprava *školení pre učiteľov a knihovníkov*. Všetky formy postihnutia u čitateľov KMK musíme zohľadňovať a pripravovať pre nich na mieru ušité podujatia a aktivity. Najväčším typom čitateľov sú zrakovo postihnuté detičky, autistické a inak handicapované deti a samozrejme aj dospelí. Inovovať *knižničný systém* o ďalšie produkty, ako *čitateľské blogy*. Zaviesť *mobilné knižnice* na mestské kúpaliská, železničnú alebo autobusovú stanicu.

Cieľom je podpora a propagovanie čítania, čím prispejeme k rozvoju čitateľských návykov. Cílené aktivity a podujatia zvyšujú záujem o literatúru a samotné čítanie. Kvalitnou prípravou podujatí rozvíjame čitateľskú gramotnosť a vyzdvihujeme potrebu čítania v rodine a podporujeme projekty s komunitným rozsahom.

Osobné ciele pre r. 2022 v strategickej oblasti č. 3:

- vzdelávanie učiteľov a knihovníkov ako pracovať s deťmi, čo čítať a pod. – splnené
- zavedenie nových modulov do knižničného systému a stále budú pribúdať – splnené

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

- rozšíriť pravidelné aktivity projektu Baby knižnica aj do priestorov pobočky určenej pre handicapované a inak postihnuté deti na Nezábudke – realizuje sa čítanie so psom – nová aktivita s veľikánskym úspechom
- zavedené knižné kútiky na letisku v Košiciach a na dvoch kúpaliskách – na Rumanovej a Červenej hviezde
- spolupráca s mestskými podnikmi: DPMK Košice – čítanie v električke počas MDD a pod.; Mestské lesy a Mestské zeleň – Záhrada piatich zmyslov; Psychosociálne centrum – pomoc sme poskytli vo forme knižných darov pre deti na Adlerovej; TEHO – spoločný projekt knižných kútikov na kúpaliskách; K13 – pomoc pri organizácii a technickom zabezpečení projektov;
- schválený grant na zakúpenie nového knižnično-informačného systému v rámci projektu Knižnica budúcnosti sa mení na priestor komunit – MKSR IROP – Európsky fond regionálneho rozvoja;

ZÁVER

Knižnica plní v meste dôležitú funkciu. Je jedna z najdôležitejších inštitúcií z hľadiska prínosu k rozvoju kultúry, civilizácie a vzdelanosti. Okrem toho, že ponúka širokú škálu literatúry, periodík, stolových hier a ďalších médií, tiež sa snaží byť spájajúcou silou v spoločnosti, miestom, kde majú prístup všetci, ktorí sa chcú stretávať a plnohodnotne využívať svoj voľný čas. Aby bola knižnica schopná osloviť čitateľov, musí stále na sebe pracovať. Nadväzovať kontakty, spolupracovať s inštitúciami, viesť dialóg a zapájať samotných čitateľov do rozvoja knižnice.

V roku 2022 dosiahla mimoriadne úspechy – stala sa Knižnicou roka za prínos v oblasti podpory detského čítania, inovovania knižničných priestorov a publikovania.

Zároveň bola úspešná v podávaní projektov od rôznych poskytovateľov a donorov. Spolu podaných 15 úspešných projektov a získaných 209.038,69 €.

Knižnica k 31.12.2022 vykazuje zisk vo výške 249,48 €. Výnosy z bežného transferu od zriaďovateľa sú vo výške 920.000,- €. Stav knižničného fondu k 31.12.2022 je 201.431 zv., v hodnote 1.205.819,89 €.

Strategické oblasti a ciele pre r. 2023

Pre naplnenie strategickej vízie rozvoja KMK sú prioritné strategické oblasti a ciele ako v roku 2022.

1. Riadenie a rozvoj ľudských zdrojov a marketingová komunikácia

- starostlivosť o zamestnancov knižnice – absolvovanie rôznych školení, workshopov, aktívne zapájanie do aktivít iných knižníc, prezentácia podujatí a aktivít na seminároch a pod.
- vzdelávanie personálu – dodržiavanie stanoveného indikátora podľa Metodického pokynu MK SR č. MK-4315/2020-110/11107
- environmentálna politika v knižnici
- pokračovať v marketingovej stratégii a budovaní brandu

STRATÉGIA ROZVOJA KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Spracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA

- dobrovoľnícke aktivity zo strany zamestnancov a širokej verejnosti a dobrovoľníctvo ambasádorov knižnice
- od r. 2022 – som členkou 6-člennej pracovnej skupiny MK SR pre tvorbu Národného programu na podporu čítania detí a mládeže – cieľom pracovnej skupiny je vytvorenie národného programu – bez nároku na honorár
- od 6/2022 som predsedníčkou verejných knižníc na Slovensku a členskou správnej rady Slovenskej asociácie knižníc – plynú mi z toho povinnosti organizačné, legislatívne, ... – bez nároku na honorár
- členka redakčnej rady bulletinu Slovenskej asociácie knižníc – bez nároku na honorár
- množstvo iných nových aktivít

2. Budovanie, rozvoj a ochrana knižničného fondu, technologické a priestorové vybavenie

- pokračovať v interiérovom vybavení pobočiek – aspoň 1 pobočku ročne interiérovým nanovo vybaviť – v januári 2023 schválený grant od Fondu na podporu umenia v plnej výške 10.000,- € na interiérové vybavenie pobočky Nezábudka na Poľovníckej ul. – realizácie v r. 2023
- zamerať sa na modernizáciu v oblasti bezpečnosti a ochrany knižničného fondu
- uchádzať sa o granty a dotácie na aktivity knižnice, na nákup KF, na nákup interiérového vybavenia a pod.
- rekonštrukcia pobočky na Humenskej ul. – schválený projekt IROP – Podpora udržateľnosti a odolnosti kultúrnych inštitúcií (obnova vnútorných priestorov) v čiastke 165.688,69 € a celkové náklady 174.409,15 €; stavebné úpravy, bezbariérovosť a interiérové vybavenie pobočky Humenská – realizácie do 31.12.2023
- schválený grant na nákup knižnično-informačného systému vo výške 32.260,50 € - realizácia do 31.12.2023 – MK SR IROP
- ďalšie

3. Rozvoj, optimalizácia a rozširovanie knižnično-informačných služieb a podpora informačnej a čitateľskej gramotnosti

- príprava a realizovanie nových podujatí a projektov
- medzinárodná spolupráca a spolupráca s novými organizáciami – príprava projektu Erasmus plus ako partner knižníc v Poľsku a Francúzsku
- aktívna spolupráca s knižničnými organizáciami ako je Spolok slovenských knihovníkov a knižníc, Slovenská asociácia knižníc, Slovenská národná knižnica a Knižničný inštitút
- množstvo iných a nových služieb a podporných projektov

V Košiciach, 31.1.2023

Vypracovala: PhDr. Kamila Prextová, MBA v.r.

riaditeľka Knižnice pre mládež mesta Košice